

Olvasók fóruma

Tisztelt Szerkesztőség!

Havi találkozásán az „Öregek 2” közösség együtt elolvasta az „Érted vagyok” júniusi számából a vasárnap-i szentírási elmélkedések rovat írásai közül a július 5-ét, megtárgyalta, a véleményeket összegezte, és úgy gondolta, hogy azokat közzé kell tennie. Ezért született meg ez a levél.

Előrebocsátjuk, hogy az írás szerzője iránt megkülönböztetett tisztelettel viseltetünk, közösségünk minden egyes tagja nagy megtiszteltetésnek veszi, hogy személyes barátjának mondhatja őt, és amiket itt írunk, az a legkevésbé sem befolyásolja ezt a tiszteletet. E mellett azonban súlyos nehézségeink vannak a publikált szöveggel kapcsolatban.

Elsősorban a műfaj vonatkozásában. Ez a rovat elmélkedéseket tartalmaz, a szóban forgó írás pedig semmiképpen sem tekinthető annak. A Magyar Katolikus Lexikon meghatározása szerint az elmélkedés „lelki tevékenység, az imádság egyik fajtája... [amelynek] célja az elmélkedő megszentelődése...”. Úgy gondoljuk, hogy ezzel a meghatározással egyet lehet érteni, hiszen a vallásos köztudatban valóban így él e fogalom. Nos, nem hisszük, hogy a szóban forgó szöveget valaki is imádságra tudta volna felhasználni, bárkinek is megszentelődésére szolgálhatott volna. Tanulmányként esetleg jogos lett volna a közlése, elmélkedésként azonban nem állja meg a helyét.

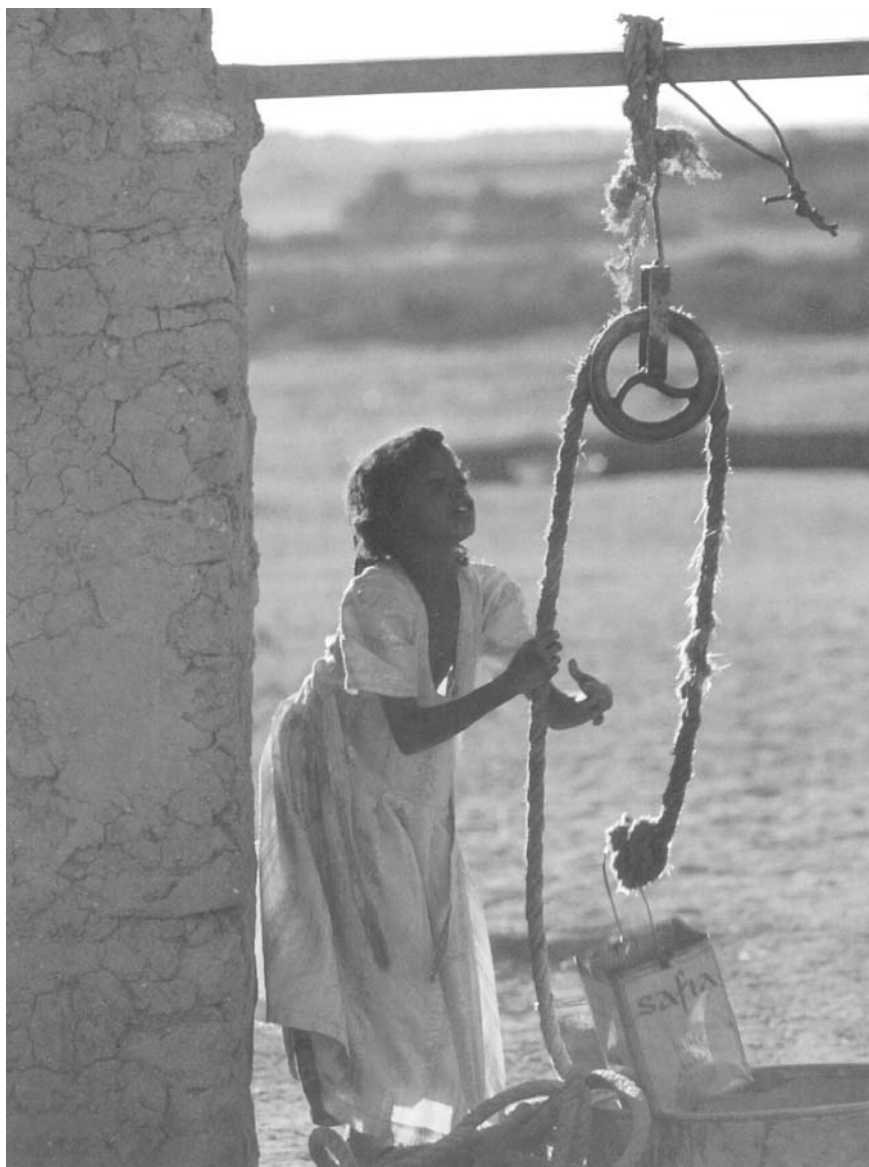
De a tartalmat sem hagyhatjuk szó nélkül. Akik ismerjük a szerzőt, tudjuk, hogy az az elmélet, amelyre írásának gondolatmenetét építi, már régebb óta foglalkoztatja őt: többször és többen kifejtettük már a véleményünket a témával kapcsolatban, de jelen írásában nem veszi figyelembe, meg sem említi az ellenérveket. Felállít egy tételt, amely hipotézisként nyugodtan publikálható lenne, mert belső ellentmondásokat nem tartalmaz, de itt nem hipotézisként, hanem tényként tárja az olvasó elé. („E **tények** tudomásul vételét **kizárólag** az akadályozza, hogy...”!)

Mielőtt belekezdenénk hozzászólásunk kifejtésébe, szint vallunk: Egyet-

értünk az írás második bekezdésében foglaltakkal. Nekünk sem tetszik, hogy a szentté avatások során olyan kevés családos ember kerül a példaképek közé. Nekünk sem tetszik a „megszentelt” életállapot olyatén szembeállítás a laikusokéval, hogy „az az igazi”, hogy „az mégiscsak tökéletesebb”. Bizony igaznak tartjuk, hogy sok családapa és családanya fog a mennyországban messze megelőzni papokat, püspököket, pápákat, szerzeteseket, de nem azért, mert családapák-családanyák voltak, emezek meg nem, hanem azért, mert ők a maguk hivatásának sokkal jobban megfelel-

tek, mint emezek a magukénak. Ugyanakkor nem akarunk átadni a ló másik oldalára sem, és a családos állapotot „jobbnak” tartani, mert ugyanabba a hibába esnénk, mint amit kifogásolunk, csak ellenkező előjellel. Tapasztalatból tudjuk azt is, hogy kifejtett véleményünkkel nem állunk egyedül: nemcsak olyan elfogult püspökök és ún. „egyházi emberek” léteznek, mint amilyenről e bekezdés vége felé olvashatunk, hanem vannak közöttük is szép számmal világosan látóak. Ha az ilyen szomorú kijelentésből, mint amit a szerző itt idéz, általánosító következtetést vonunk le, mi bizonyulunk elfogultaknak!

Folytatjuk a színvállást: Nem hisszük azt, hogy a fentiekben kifogásolt irányzat annak lenne a következménye, hogy Máriát szűznek tartjuk. Valamiféle kapcsolat nyilván fennáll, de az nem ok-okozati kapcsolat. Közben a felvázolt irányzattal nem értünk egyet, a Mária szüzességéről szóló hagyományt a magunk részéről igen-

is elfogadjuk. Nem tartjuk ugyan szükségyszerűnek, hogy így kellett lennie, de az érvek, amelyek a tény mellett szólnak, számunkra elegendőek mindaddig, amíg valaki elfogadhatóan meg nem cáfolja őket. Rendkívüli-sége sem akadály a annak, hogy magunkévá tegyük: úgy gondoljuk, a lap többi olvasójával egyetérthetünk annak igazságában, amit az evangélium szerint az angyal mondott ezzel kapcsolatban, hogy ti. „Istennél semmi sem lehetetlen” (Lk 1,37). Az alábbiakban mégsem a magunk meggyőződése motivál: igyekszünk tárgyilagosak lenni.

Ismerve a szerző alaposágát, feltételezzük, hogy gondosan utánajárt annak, amit leírt, és valóban nem talált az Alexandriai Petroszénál korábbi kifejezett utalást a Mária szüzességére vonatkozó tanítással kapcsolatban. Ebből azonban nem következik, hogy valóban nem volt ilyen utalás, még kevésbé az, hogy nem élt a keresztény köztudatban az erre vonatkozó meggyőződés. (Tévedés ne essék: Nem állítjuk, hogy élt a meggyőződés, mert ezt nem tudhatjuk, csak azt, hogy a felhozott érveléssel nem bizonyítható az ellenkezője! Mindenesetre nehéz elképzelni, hogy egy valakinek hirtelen támadt ötlete alapján megváltozzék az adott témában az egész kereszténységnek addig ellen-tétes felfogása.)

Nagy merészség azt állítani, hogy ez a meggyőződés „világosan ellenkezik az Újszövetség fenti [Mk 6,3] tanításával”. Elsősorban az idézett helyen nem az „Újszövetség tanításáról” van szó. Nem azt állítja a szöveg, hogy Jézus a felsorolt személyeknek testvére volt, hanem azt, hogy a názáretiek mondták ezt róla. Másodsorban pedig akkor okozna ez a kijelentés gondot a hagyományos felfogással szemben, ha léteznék az arám nyelvben szabatos megjelölés a különféle rokonsági fokozatokra. Létezik? Nem vagyunk a keleti nyelvek ismerői, tehát nem állítunk ezzel kapcsolatban semmit, csak kérdezzük. Eddig úgy tudtuk, hogy nem létezik, és hogy ez a hiányosság a magyarázata ezeknek a kifejezéseknek. Ha mégis léteznék, tessék produkálni, és akkor felül lehet vizsgálni az eddigi felfogást, de ha valóban nem létezik, akkor ez az érv nem bizonyít semmit. (Az írás 2. pontjában egyébként maga a szerző is elismeri, hogy nem létezik.)

A szöveg tényként állítja, hogy Alfeus Józsefnek az öccse volt, ami nem lehetetlen, de semmi egyéb bizonyíték nincs rá, mint az, hogy a hipotézisbe jól belefér. De ha így lett volna is, akkor sem lehet Mária állítólagos második házasságával kapcsolatban a levirátusi törvényre hivatkozni, mert ez abban az esetben kötelezte volna őket, ha József utód nélkül halt volna meg. Márpedig jog szerint volt fia: Jézus; tehát az öccsének semmiféle kötelezettsége nem volt elvenni az özvegyet, hogy „utódot támasszon testvérének”. (Jelen írás nem tesz ugyan említést a levirátusi törvényről, de tudott, hogy a szerző ezzel indokolja az Alfeussal állítólag kötött házasságot.)

Ezzel szemben a következők a kérdéseink: Ha Máriának az volt a szándéka, hogy férjhez megy, mint bárki más, és házasságot fog élni, akkor miért jelentett neki problémát az angyaltól kapott információ, hogy fia fog születni („Hogyan történik meg ez, hiszen férfit nem ismerem?” – Lk 1,34)? Továbbá: Ha Máriának Jézuson kívül más fia is volt, akik ráadásul még az apostoli testületnek is tagjai voltak, akkor a kereszténen haldokolva Jézus miért Jánosra bízta őt (Jn 19,26–27)?

A színoptikusok megemlítik, hogy Jézus keresztthalálát „messziről” figyelték az asszonyok, akik kísérői és gondozói voltak. Máté és Márk név szerint is felsorolja őket, és köztük említik (még hozzá nem is első helyen!) Máriát, akit – a hasonló nevéktől megkülönböztetendő – „Jakab és József anyja” megjelöléssel illetnek (Mt 27,56; Mk 15,40). Kérdezzük: Ha ez a Mária valóban azonos Jézus anyjával, akkor hogy lehet az, hogy ebben a történetben, amely Jézus körül forog, nem egyszerűen „az ő anyja” vagy „Jézus anyja” vagy legalábbis „Jézus, Jakab és József anyja” a közelebbi megjelölése? Ez megmagyarázhatatlan. (Főleg ha mellé tesszük az ApCsel 1,13–14-et, ahol a szöveg név szerint felsorolja a Szentlélek kiáradására várakozó és ezért imádkozó apostolokat, és hozzáteszi, hogy velük volt Mária, akit itt „Jézus anyjának” nevez, pedig közvetlenül előtte említette azt a három apostolt, akik állítólag szintén az ő fiai voltak.) Úgy gondoljuk, hogy ez a körülmény, amelyet a szerző (ebben az írásában ugyan nem, de a témával kapcsolatos eddigi megnyilatkozásaiban) egyik

alapvető érvként említi a maga véleményének alátámasztására, éppen az egyik legbiztosabb cáfolata ennek a hipotézisnek.

Száz szónak is egy a vége: Szép apoteózis lett volna a házasságnak, ha Mária életében valóban úgy alakultak volna az események, ahogyan az inkriminált elmélet állítja. De a tények makacs dolgok, és úgy látszik, hogy azok nem fedik ennek az elméletnek az állításait. Úgy látszik, hogy az Istennek más tervei voltak Máriával, és ha így van, akkor ezek biztosan nem voltak kisebb jelentőségűek. Azt mondjuk: „úgy látszik”, és „ha” így van, nem pedig azt, hogy „így van”. Mert hogy hogyan van, azt teljes bizonyossággal úgy sem tudhatjuk, de ez a körülmény egyáltalában nem zavar bennünket.

Szerény véleményünk egyszerűen az, hogy kár egy ilyen bizonytalan hipotézissel elmélkedés szinten megbolygatni egy vallási közösségben mélyen meggyökerezett meggyőződést. Nem azért, mert azt a meggyőződést dogma gyanánt tartjuk számon, hanem azért, mert e hipotézis igazsága semennyivel sem biztosabb amazénál. Sőt! Lehet róla értekezni, véleményeket pro és kontra felsorakoztatni, de tényként előállni vele, és főleg elmélkedés alapjául tenni nem lenne szabad. Az ég-világon sehová nem vezet, senki sem lesz ettől jobbá. Jézus nem azt hagyta ránk, hogy vitatkozzunk, mi az igazság egyes részletkérdésekben, hanem azt, hogy szeressünk. Hogy mi az igazság ebben a kérdésben (is), azt majd megtudjuk, ha hazaértünk. Addig pedig – ha megfogalmazzunk is elmét csiszoló, vitatkozásra alkalmas elméleteket és hipotéziseket – lelkiéletünkben tartuk magunkat ahhoz és élünk abból, amit elődeink ránk hagytak, mindaddig, amíg kétséget kizáróan nem bizonyítható annak ellenkezője!

Lehet, hogy egy-két szenzációra éhes olvasó véleményét befolyásolja majd a szóban forgó írás, de naivság lenne azt gondolni, hogy ennek nyomán széles körökben megváltozik a közfelfogás. Éppen úgy nem fog megváltozni, mint ahogyan Alexandriai Petrosz ötlete nyomán sem változott volna, ha az valami új gondolat lett volna.

**Id. Gyombolai Márton és Éva,
György Zoltán és Gabi,
dr. Orbán Sándor,
Podmaniczki Imre,
Tarnai Imre,
Tóth Ildikó, Trásy Éva
és Véghné Ilkó Györgyi**